

viðindablaðið

sosialurinn

Telefon 118 20
Argjavegur 26, 3800 Argir
Postsmoga 76, 3800 Tórshavn

Útgevri: P/f Sosialurin ©
Ábyrgdarblaðstjóri: Jan Müller
Fyrirtaksstjóri: Krijan Dahl
Blaðfólk: Hogni Djurhuus
Randi Jacobsen
Tórfinn Smith
Ljósmyndari: Kalmar Lindenskov
Uppseting: P/f Sosialurin
Prent: P/f Pressan 1981

Fígginda- myndir

EINS og undanfarin ár varð skipað fyrri friðargongu og friðarsamkomu 2. hvítusunnudag. Tað er at fegnast um, at hetta árliga friðartiltakið fær so stóra undirtøku. Ongantið fyrr hava so mong verið við sum hesaferð. Aftaná at hava gingið úr Mjerkadal oman á Vaglið, har røða varð hildin, varð farið niðan í Norðurlandahúsið. Har vóru røður og tónleikur. Sjáldan hava so nógv fólk verið har í húsinum sum henda dagin.

AHUGAVERT var at hoyra røður- nar og skulu vit her serliga triva í nakað av tí, sum Steingrímur Weihe, kommunulækni og limur í »Heimfelagsskapinum av lækn- um móti kjarnorkuvápnum« segði. Tað var hesin felagsskapur- in, sum fekk Nobelfriðar- heidurslønina nú eitt árið. Enda- málið hjá felagsskapinum er m.a. at upplýsa um vandarnar við kjarnorkuvápnum fyrri harvið at forða einum kjarnorkuraqnarroki. sum hesin felagsskapur metir vera størstu hóttanina fyrri alt liv á jørðini í dag.

SERA beinrakin var røðarin, tá hann nam við spurningin »fíggindamyndir«. Hann visti á, hvussu lætt tað er at ørkymla fólk við at vísa teimum eina »fígginda- mynd« nóg ofta. Tað hevur verið brúkt bæði í vestan- og eystan- londum, serliga í tí kalda krig- num. Hetta verður framvegis brúkt. Eisini her heima hjá okk- um. Einku stuðlar so væl tær kreftir í einum samfelag, sum virka fyrri krigsdubbing enn júst hetta, at fólk eru óvitandi og heimføðislig. Lættari er tað hjá teimum at skapa eina fígginda- mynd, segði Steingrímur Weihe.

HETTA er so satt, sum tað er sagt. Her heima hjá okkum má sigast, at tað hevur eydnast okkara mest viðgongdu høgra- politikarum at skapa slíka fíggindamynd. Fíggindarnir eru fólk, sum luttaka í friðargongu, fólk, sum alment og opið tala friðarinnar sök, fólk, sum siga seg vera móti vápnadubbing, fólk, sum halda, at Føroyar eiga

oddagrein

ikki at hýsa hernaðarútgærd av nøkrum slag ella gerast aktivur limur í eini hernaðarsamgongu o.s.fr.

SO VÆL hevur tað hepnast ávis- um politikara og hansara fylgis- neytum at skapa slíkar fígginda- myndir, at millum ung høgravend er blivið illavordðið at luttaka í einumhvørjum friðartiltaki. Og hetta fingi vit prógv fyrri 2. hvítu- sunnudag. Ja, so væl hevur tað eydnast at sáa hatir og fígginda- skap niður í henda partin av ung- dómi okkara, at hann royndi at gera seg inn á fólk, sum vóru við í friðargonguni nú henda dagin.

Á OYGGJARVEGNUM royndu ungfolk at forða friðargonguni. Við bilum sínum koyrdur tey rætt og slætt inn í gonguna. Tað var um reppið, at ikki onkur varð yvirkoymdur. Og nærhendis Norð- urlandahúsinum kundu hesi ung- fólk ikki halda andstygdini og haturinum aftur meira. Tey tóku til at kasta við eggum. Onkur »trekkir upp á smilbondin« og heldur fyrri, at hatta er bara stutt- ligt. Skemt skal jú eisini til. Vit spyrja: hvat verður tað næsta, ið hesi ungfólkini taka til???

EIN AV uppgávanum hjá Heims- felagsskapinum av lækn- um móti kjarnorkuvápnum er at geva teimum ungu holla vitan um av- leiðingarnar av krigsdubbing, sál- arliga, lívfrøðiliga, mentanarliga og heilsuliga verður tiskil gjørt rættiliga stórt arbeiði í øð- rum londum viðvíkjandi upplýsing í skúlum. Hetta er ein táttur, sum eisini vit eiga at taka upp, helt Steingrímur Weihe fyrri í fyrilestri sínum í Norðurlandahúsinum, tí tá samanumkemur hava allar tjóðir, øll fólkasøg, bert ein felags fígginda, nevniliga krigs- dubbingina.

SANNLEIKSORÐ. Vit kunnu nú bert biðja til, at okkara ungu fáa lut í hesi upplýsing — og at teir politikarar og fólk annars, sum eggja ungfólk til at taka undir við krigsdubbingini, missa undirtøku sína millum fólk.

jamú

Til »fyrirv. sjálvstýris- mann í Leirvík«

Tað er sjálvsagt hugaligt, tá ið atkvøður leggjast afturat einum flokki, og hesum færi hevur so javn- aðarflokkurin fingið eina atkvøðu afturat frá »fyrirv. sjálvstýrismanni í Leirvík«. Tillukku við tí.

Men frásøgnin um IRF var ikki rætt, og tí loyvir undirritaði sær at koma við hesi rættleiðing:

Fyrri tað fyrsta, so hevur hvørki undirritaði ella sjálvstýrisflokkurin verið imóti IRF-ætlanini, hvørki í sambandi við spurningin um plasering ella tá ið nýtt veðhaldi skuldi veitast.

Men tað kann ikki vera órimuligt at krevja, at fólk í Leirvík skuldu fáa sama møguleika og sama rætt, sum fólk í Norð- streymoy at velja um tey vildu hava IRF-støðina so tætt upp at sær, sum talan var um.

Hetta kravdu javnaðar- flokkurin og tjóðveldis- flokkurin, at fólk í Norð- streymoy skuldu sleppa at velja. Støðin var

øynskt.

Tað visti valúrslit javn- aðarflokksins, og tað visti eisini valúrslit tjóðveldis- flokksins til lögtingsvalið í 1984 í Norðstreymoy.

Hesir flokkar høvdu, av atkvøðugagstran, brúk fyrri IRF.

Men hví skuldi fólk í Leirvík so ikki hava sama møguleika sum fólk í Norðstreymoy?

Jú, tí hvørki javnaðar- flokkurin ella tjóðveldis- flokkurin høvdu brúk fyrri at rumbla og vinna at- kvøður. Teir dugdu ikki longur at sigga nakran politiskan vinning í IRF málinum.

Sjálvstýrisflokkurin legði stóran dent á, at fólk í Leirvík skuldu hava sama møguleika sum norðstreymoyingar at velja og siga sína hugsan, so einfalt er tað. Men hvørki javnaðarflokkurin ella tjóðveldisflokkurin undir leirvíkingum henda møguleika.

Fyrri tað næsta, hvørki undirritaði ella sjálv-

stýrisflokkurin vóru imót at veita IRF 40 milj. krónur í veðhaldi afturfyrri sum ynski var um.

Men tað var eingin heimild. Tí ynsktu vit málið til viðgerðar í lög- tinginum. Hetta mál var avgreitt av einum meiri luta í landsstýrinum utt- an at heimildin var í lagi. Tað var hetta, sum vit mótmæltu.

Ynskja eysturoyinga heldur at atkvøða fyr javnaðarflokkinum, tí komandi lögtingsval, ja so er væl ikki nógv at geri við tað. Fólk hava fullar rætt at atkvøða fyrri teim um flokkum, tey ynskja tað er sjálv kjarnan í okk- ara demokratisku rætt indum, sum allir føroying- ar hava, eisini hjá einum sum nevnið seg »fyrirv. sjálvstýrismann í Leir- vík«.

Men hetta fer kortin ikki at forða okkum í sak- liga at greiða fólk frá sjálvstýrisflokksins hug- sjónum og loysnum.

Lasse Klein

Samstarvsflokkar eftir lögtingsvalið

Nú fólkatingsvalið er av tykist bert ein humorist- iskur javnaðarmaður at vera eftir, og tað er Vil- helm Johannesen. Tøkk skal hann eiga fyrri síni skemtiliga orð til frensin Magnus Heinason og min- i Sosialinum hósdeginn!

Hjá øðrum javnaðar- monnum tykist tað at vera ógjøriligt at halda sær í skinninum eftir aft- urgongd javnaðarflokksins og framgongd tjóðveldis- flokksins (tjóðveldisflokk- urin fær skyldina av, at javnaðarflokkurin gekk aftur, men man tað vera heilt beint?)

Eg leggi ikki í at fara út í blaðtjak um orðini í Sosi- alinum um »tann innara svinhundin«, sum eg skal hava vent mær til, ella skuldsættingina um, at øll mín »agitation var ballað inn í háð, spott, illgitingar og illneitanir«.

Harafurimóti eri eg hugaður at gera nakrar viðmerkingar til eitthvørt annað, sum varð ført fram í oddagreinini í Sosi- alinum 19. mei.

1. Har stendur, at »tey sjónarmið, sum hetta val- evnið annars færdi fram, gingi út uppá, at búskap- arligir og sosialir spurn- ingar ikki eru til í Føroy- um — bert spurningurin um loysing ella samband«.

Hetta er ein ronging av veruleikanum. Eg havi ongantið sagt ella meint, at búskaparligir og sosial- ir spurningar ikki eru til, men havi vist á, at hesi mál eiga at verða viðgjør- heima og ikki á fólkatingi.

Í valstríðinum royndi eg eftir ferminum at gera vart við, at teir grundleggjandi spurningarnir um ognar- rættin til okkara eigna land og rætturin til sjálv- ræði eru framvegis óloystir, og at hetta eru mál, sum hóska at tala um á fólkatingi.

2. Síðan verður skrivað, at tað eru ikki javnaðar- menn, men eg, sum havi mett, at tjóðveldisflokk- urin er ikki stuðulsflokkur hjá javnaðarflokkinum.

Hartil er at siga, at javnaðarmenn hava tey seinastu valini — og ser- liga til fólkatingsvalið í heyst — í skrift og talu ført fram sjónarmið, sum kunnu fáa fólk at halda, at tjóðveldisflokkurin var bert eitt darl uppi í javn- aðarflokkinum, og at fólk tí eins væl — ella heldur — kundu velja javnaðar- flokkin enn tjóðveldis- flokkin. Hendan amingin fekk summi fólk at ívast — og tí legði eg doyðin á í hesum valstríðinum, at tjóðveldisflokkurin er ein framherji í føroyskum

politikki, og at fólk, ið rokna seg sum tjóðveldis- fólk, eiga at velja tjóð- veldisflokkin og ikki javn- aðarflokkin.

3. Síðan stendur, at eg havi roynt at »bent tjóð- veldisflokkinum yvir imóti fólkaflokkinum, ið hesin vngur metir sum betri samstarvspartnara«, og at »vit eiga samstundis at fegnast um, at tjóðveldis- flokkurin er so mikið ærligur, at hann longu nú boðar okkum frá, at hann heldur vil samstarva við fólkaflokkin enn við javn- aðarflokkin eftir komandi val«.

Eisini hetta er ein rong- ing. Í Norðurlandahúsi- num gjørdi eg púra greitt, at tjóðveldisflokkurin heldur tað ikki vera nakra sjálvfylgja at samarbeiða við javnaðarflokkin. Men fyrri tann skyld segði eg ikki, at samarbeiði við fólkaflokkin er ein sjálv- fylgja.

Tað, sum eg segði, var, at tjóðveldisflokkurin samstarvar við tann flokk ella teir flokkar, sum hann heldur seg rokka longest saman við, ikki minst á sjálvræðisleið. Hvussu flokkarnir eita hevur min- ni tyding.

Annars kann hvørki eg